

Natuurtoets

Natuurtoets De Esrand, Wierden

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en beleid

Opdrachtgever

Gemeente Wierden

Status

Definitief

Zuiderzeelaan 53
8017 JV Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets De Esrand, Wierden

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en beleid

Projectcode	Datum	Status
20-406	22 oktober 2020	Definitief

Auteur[s]

B. (Bastiaan) Tolkamp & A. (Adriaan) de Gelder

Tweede lezer

A. (Astrid) van Teeffelen

Opdrachtgever

Gemeente Wierden

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Tolkamp B. & A. de Gelder (2020). Natuurtoets De Esrand, Wierden. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en beleid. Rapport 20-406. Ecogroen bv.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	3
1.3 Leeswijzer	4
2. Kader en methode	5
2.1 Wettelijk kader	5
2.2 Onderzoeksmethode	6
3. Bescherming van gebieden en houtopstanden	8
3.1 Natura 2000	8
3.2 Natuurnetwerk Nederland	9
3.3 Houtopstanden	10
4. Soortbescherming	11
4.1 Flora	11
4.2 Zoogdieren	11
4.3 Broedvogels	14
4.4 Amfibieën	15
4.5 Overige soortgroepen	16
5. Geraadpleegde bronnen	17
Bijlage 1 – Inrichtingsplan “De Esrand”	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

Gemeente Wierden heeft het voornemen om een school voor middelbaar onderwijs, een sporthal en bijbehorende stedelijke inrichting te realiseren binnen het plangebied "De Esrand". Het plangebied betreft een maisakker met aan de noordzijde een houtwal, een schapenweide en een zandpad. Ten behoeve van dit voornemen is een wijziging van het bestaande bestemmingsplan noodzakelijk. In opdracht van de Gemeente Wierden heeft Ecogroen ecologisch onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in mogelijke effecten op aanwezige beschermde natuurwaarden die op kunnen treden als gevolg van de plannen.

Bescherming van gebieden en houtopstanden

- Het plangebied ligt op circa 4 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied Wierdense veld. Directe negatieve effecten op Natura 2000-gebieden zijn, gezien de afstand en de aard van de plannen, uitgesloten. Indirecte (uitstralende) effecten - met uitzondering van stikstof - worden om deze redenen eveneens uitgesloten. Omdat in het Natura 2000-gebied beschermde waarden aanwezig zijn die gevoelig zijn voor stikstof, is het nodig de stikstofdepositie te berekenen - zowel tijdens de uitvoering van het plan als in de gebruiksfase.
- Het plangebied ligt buiten de grenzen van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de afstand tot het NNN bedraagt ongeveer 2 kilometer. De provinciale regels van Overijssel betreffende het NNN gelden alleen voor gronden binnen het NNN. Het plan heeft geen negatieve effecten op het NNN.
- De te kappen bomen zijn beschermd als houtopstand onder de Wet natuurbescherming.

Soortbescherming

- Er zijn geen wettelijk beschermde flora aangetroffen en deze worden evenmin verwacht. Wel is de Rode Lijst soort korenbloem aangetroffen.
- Er zijn geen verblijfplaatsen of exemplaren van wezel, hermelijn, bunzing of egel binnen het plangebied aangetroffen. Schade aan verblijfplaatsen of onmisbare foerageergebieden van deze soorten wordt niet verwacht.
- Er is een exemplaar van eekhoorn op camera vastgelegd. Verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen. Schade aan verblijfplaatsen of onmisbaar foerageergebied voor eekhoorn wordt niet verwacht.
- Nesten van broedvogels met jaarrond beschermde nesten en onmisbare foerageergebieden zijn niet aanwezig in het plangebied. Algemene broedvogels komen wel voor.
- In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen aangetroffen of te verwachten van overige zoogdieren, amfibieën, reptielen, ongewervelden en vissen die bescherming genieten, uitgezonderd soorten waarvoor vrijstelling geldt in de provincie Overijssel.

Advies en vervolgstappen

- Een AERIUS berekening is noodzakelijk om negatieve effecten ten aanzien van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000 gebieden te kunnen uitsluiten.
- Er is een meldplicht en een herbeplantingsplicht bij de provincie Overijssel in het kader van Wet natuurbescherming houtopstanden. Voor het kappen van de bomen kunnen daarnaast de kapregels van de gemeente Wierden van toepassing zijn.
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels beschadigen, dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van het plan. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt beschadigd of vernield, ongeacht de datum.
- Ten aanzien van de Rode Lijst soort korenbloem wordt geadviseerd om groeiplaatsen waar mogelijk te sparen en/of te verplaatsen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Ten aanzien van eekhoorn wordt geadviseerd om de houtwal waar mogelijk te sparen om zoveel mogelijk foerageergebied te handhaven.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Gemeente Wierden heeft het voornemen om een school voor middelbaar onderwijs, een sporthal en bijbehorende stedelijke inrichting te realiseren binnen het plangebied “De Esrand”. Voor dit voornemen is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. De Wet natuurbescherming en het beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) verplichten vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In opdracht van de Gemeente Wierden heeft Ecogroen beoordeeld of dat in dit geval van toepassing is. Deze natuurtoets wordt gebruikt ter onderbouwing van de bestemmingsplanwijziging.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied ligt ten zuidwesten van het dorp Wierden in de Provincie Overijssel. De locatie is gelegen ten zuiden van de wijk Wierden West, aan de zuidzijde begrensd door de Zuid Esweg, in het oosten door Rijssensestraat en aan de noordzijde door een zandpad. Binnen het plangebied zijn een (mais)akker, een houtwal en een schapenweide aanwezig. Er is geen oppervlaktewater aanwezig.

Het plan behelst het bouwrijp maken van de gehele kavel gevolgd door de bouw van een school voor voortgezet onderwijs, een sporthal inclusief de bijbehorende infrastructuur en groenvoorzieningen. De planning is nog niet exact bekend, op 6 oktober 2020 worden door de gemeenteraad uitgangspunten voor de bouw besproken. Na vaststelling van de uitgangspunten kan de bestemmingsplanprocedure worden opgestart¹. Een concept van het inrichtingsplan is opgenomen als bijlage 1.

¹ Bron: Gemeente Wierden _ https://www.wierden.nl/in-en-over-wierden/ontwikkeling-esrand_42783/

Figuur 1.1 De ligging van het plangebied (rood omlijnd). Bron Gemeente Wierden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn het wettelijk kader en de onderzoeksmethodiek beschreven. Vervolgens wordt een effectanalyse en -beoordeling gegeven ten aanzien van beschermde gebieden (hoofdstuk 3) en soorten (hoofdstuk 4). Tot slot zijn de geraadpleegde bronnen vermeld in hoofdstuk 5.

2. Kader en methode

2.1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Wnb) regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. In dit rapport wordt ingegaan op al deze onderdelen. De volledige wettekst van de Wnb is te raadplegen op <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>. In kader 2.1 is een samenvatting van de relevante wetteksten gegeven.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet eist van iedereen zorgplicht voor de natuur. Zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat niemand moedwillig natuurgebieden of in het wild levende dieren of planten of hun directe leefomgeving mag verstoren, schaden of doden. Dit kan door het achterwege laten van een handeling of door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van voorzorg is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen, projecten en activiteiten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen effecten optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project of handeling niet nodig. Zijn (significant) negatieve effecten niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verleenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern en Bonn zoals bedoeld in art 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor geen vrijstelling geldt.
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer er voor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt

blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken en aan welk wettelijk belang wordt voldaan.

Houtopstanden (hoofdstuk 4)

Hoofdstuk 4 regelt de bescherming van houtopstanden. Een bij Wet beschermde houtopstand betreft een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend buiten de bebouwde kom, die een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. Voor het kappen (van een deel) van een beschermde houtopstand geldt meld- (artikel 4.2) en herplantplicht (artikel 4.3). Er geldt een verbod op de kap als het voornemen daartoe niet (maximaal een jaar en minimaal een maand) vooraf is gemeld bij bevoegd gezag. Binnen drie jaar moet dezelfde grond op bosbouwkundig verantwoorde wijze zijn herbeplant. De gemeenteraad stelt de grens bebouwde kom Wet natuurbescherming vast. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Provinciale staten kunnen in de provinciale verordening regels opnemen over de melding en de herplant, zoals herplant op andere gronden dan waar de (deels) geveld opstand stond.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0030378/>) en uitgewerkt in provinciale verordeningen. De bescherming van de NNN is ruimtelijk vastgelegd en geborgd door middel van het bestemmingsplan. Indien voor een ontwikkeling niet hoeft worden afgeweken van het bestemmingsplan, is geen NNN-toets noodzakelijk. De waarden blijven dan immers geborgd.

In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen en nabij het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen en verankerd in de (gemeentelijke) bestemmingsplannen.

2.2 Onderzoeksmethode

Literatuuronderzoek

Om de aanwezigheid of te verwachten beschermde waarden binnen de invloedssfeer van de plannen in beeld te brengen is gestart met een literatuuronderzoek. Hierbij is onderzocht of het plangebied binnen of nabij beschermde gebieden ligt en of beschermde soorten bekend zijn in of in de directe omgeving van het plangebied. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en provinciale kaartviewers (zie geraadpleegde bronnen, hoofdstuk 5).

Quickscan veldbezoek

De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het veldbezoek dat op 20 juli 2020 (licht bewolkt, droog, 21°C en weinig wind) is uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek is het onderzoeksgebied en de nabije omgeving geïnspecteerd door een ecooloog van Ecogroen. Hierbij aandacht is besteed aan beschermde soorten binnen de Wnb en mogelijke relaties tussen het plangebied en beschermde gebieden. Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek en het veldbezoek is beoordeeld welke soorten (mogelijk) aanwezig zijn. Vervolgens is op basis van het voorgenomen plan bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten en gebieden en of vervolgstappen (zoals nader onderzoek, onthefing- dan wel vergunningsaanvraag) vereist zijn.

Nader onderzoek kleine marterachtigen en egel

Uit het quickscan onderzoek is gebleken dat op basis van het aangetroffen biotoop in combinatie met bekende verspreidingsgegevens de in Overijssel beschermde soorten bunzing, hermelijn en wezel (kleine marterachtigen) en egel een verblijfplaats kunnen hebben in het plangebied. Er is gericht onderzoek naar kleine marterachtigen en egel uitgevoerd conform de werkwijze zoals beschreven in de brochure 'Soortenbescherming in Overijssel' (Veldman & Troost, 2019). In de periode van 6 augustus tot en met 1 september 2020 zijn twee wildcamera's (gemonteerd in een houten kast met een blikje vis als lokmiddel) in het plangebied geplaatst (zie figuur 2.1). De cameravallen zijn verdekt opgesteld en zodanig geplaatst dat er optimaal zicht was op (potentiële) verblijfplaatsen, verbindingzones en foerageergebied. Tussentijds zijn de camera's in het veld gecontroleerd op functioneren, is beeldmateriaal uitgelezen en zijn batterijen gewisseld. De verkregen beelden zijn geanalyseerd op aanwezigheid van kleine marterachtigen en/of egel.

Figuur 2.1.1 Locaties cameravallen.

3. Bescherming van gebieden en houtopstanden

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. Het plangebied ligt op circa 4 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Wierdense Veld (figuur 3.1). Door de afstand tot het Natura 2000-gebied zijn directe effecten (oppervlakteverlies en versnippering van habitattypen en leefgebieden) als gevolg van de plannen uitgesloten. Door de afstand tot het Natura 2000-gebied, tussenliggende bebouwing en infrastructuur zijn significant negatieve indirecte effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden ten gevolge van geluid, verlichting en/of trillingen als gevolg van realisatie van de plannen uitgesloten. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden als gevolg van de plannen zijn zodoende uitgesloten, met uitzondering van effecten door stikstofemissies in de aanleg- en /of gebruiksfase van het plan.

De instandhoudingsdoelstellingen van het Wierdense Veld hebben betrekking op habitattypen zoals actief hoogveen. Dergelijke habitattypen zijn gevoelig voor verzuring en/of vermisting door stikstofdepositie, ook over grote afstanden. Aangezien negatieve gevolgen door toename in stikstofdepositie niet op voorhand zijn uit te sluiten, wordt geadviseerd een berekening uit te voeren met het rekenprogramma AERIUS. Met de AERIUS-calculator wordt berekend of er sprake is van een significante toename in stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden tijdens de aanleg- en gebruiksfase. Afhankelijk van de uitkomst van de berekening kan bepaald worden of (en zo ja welke) vervolgstappen noodzakelijk zijn.

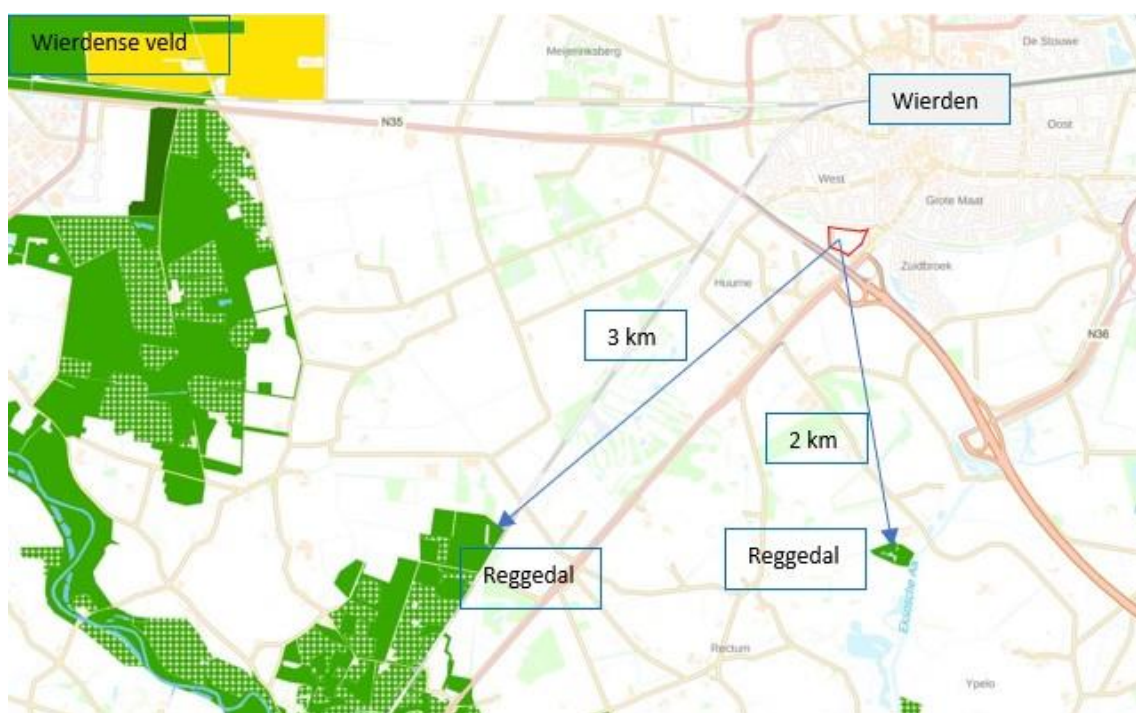

Figuur 3.1 Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van Natura 2000-gebied. Bron achtergrond: <https://natura2000.eea.europa.eu/#>

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen het NNN. De twee meest dichtbijgelegen NNN-gebieden liggen respectievelijk op twee en drie kilometer afstand ten zuiden van het plangebied (zie figuur 3.2). Met de beoogde ontwikkeling wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan. De provinciale regels van Overijssel over het NNN gelden echter alleen voor gronden binnen het NNN. De “nee, tenzij” afweging is daarom niet aan de orde. In het kader van goede ruimtelijke ordening is het wel noodzakelijk te waarborgen dat een plan de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet aantast. Goede ruimtelijke ordening houdt in dat naastgelegen functies elkaar niet te veel hinderen.

Vanwege de aard en omvang van het plan en de afstand tot de NNN gebieden heeft het beoogde plan geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Dat wil zeggen dat rust, donkerte, openheid landschap, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, waterhuishouding, oppervlakte, robuustheid, aaneengeslotenheid en de samenhang van het NNN, niet worden aangetast door de beoogde plannen. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van het NNN is niet aan de orde.

Figuur 3.2 Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van het NNN (groen). Bron achtergrond - geodataoverijssel

3.3 Houtopstanden

De houtopstand in het plangebied is ca. 12 are groot en valt daarmee onder de bescherming van de Wet natuurbescherming (art. 4.1-4.5). De houtopstand ligt namelijk buiten de begrenzing bebouwde kom Wet natuurbescherming (zie figuur 3.3) en de eenheid is 10 are of groter. De houtopstand valt niet onder de uitsluitingsregels van de Wnb. Bij een (bestemmings-)planwijziging is ontheffing van de Wnb voor houtopstanden niet mogelijk. Voor de kap geldt daarom een meld-plicht bij de provincie in het kader van Wet natuurbescherming houtopstanden, ten minste zes weken voorafgaand aan de kap (<https://www.overijssel.nl/loket/vergunning/milieu-natuur/wet-0/>). Daarnaast geldt een herbeplantingsplicht (ook wel herplantplicht genoemd), binnen drie jaar na de kap. De regels hiervoor zijn opgenomen in de omgevingsverordening van provincie Overijssel (Provincie Overijssel 2017), hoofdstuk 7.3.

Naast bescherming van houtopstanden onder de Wnb kunnen ook de kapregels van de gemeente Wierden van toepassing zijn. Mogelijk is een omgevingsvergunning noodzakelijk.

Figuur 3.3 Begrenzing bebouwde kom Wet natuurbescherming (rode lijn) met in het groen de planlocatie. Bron_ Gemeente Wierden.

4. Soortbescherming

4.1 Flora

Binnen het plangebied is een houtwal aanwezig bestaand uit zomereiken met een ondergroei van onder andere Amerikaanse vogelkers, gewone vlier, grote brandnetel, robertskruid, kropaar en look zonder look. Verder zijn in het gebied soorten als hertshoornweegbree, bijvoet, hazenpootje, boerenwormkruid, schapen- en ridderzuring aangetroffen. Aan de oost- en de noordrand van het gebied zijn enkele exemplaren van de korenbloem aangetroffen (zie figuur 4.1). De korenbloem is een Rode Lijst soort maar is wettelijk niet beschermd.

Figuur 4.1 Locaties van aangetroffen exemplaren van korenbloem (*Centaurea cyanus*)

Tijdens het veldbezoek zijn geen in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDDF, 2020) worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

Gezien het voorkomen van de Rode Lijstsoort korenbloem verdient het aanbeveling om groeiplaatsen voorafgaand aan het bouwrijp maken te markeren en waar mogelijk te sparen en/of te verplaatsen naar nabijgelegen locaties buiten het plangebied.

4.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermd in de Wet natuurbescherming. Het leefgebied van de in artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV) beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 4.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen of te verwachten. Het plangebied bevat geen bebouwing, dus de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen is uitgesloten. In de bomen binnen het plangebied zijn geen holtes, scheuren of kieren aangetroffen die boombewonende vleermuizen toegang bieden tot een eventuele verblijfplaats, waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen eveneens is uitgesloten. Vervolgstappen ten aanzien van vleermuisverblijfplaatsen zijn niet aan de orde.

Vliegroutes en foerageergebieden

In het plangebied is een houtwal aanwezig die mogelijk onderdeel uitmaakt van vliegroutes en foerageergebieden van vleermuissoorten zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. Ten noorden van deze houtwal (buiten het plangebied) is langs de bebouwde kom een vergelijkbare houtwal met bomen aanwezig en ten zuiden liggen langs de Zuid Esweg enkele tuinen en een houtwal. Het verwijderen van de houtwal binnen het plangebied leidt daarom niet tot verlies van (potentiële) onmisbare vliegroutes. Vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Grondgebonden zoogdieren

Kleine marterachtigen en egel

Verblijfplaatsen of exemplaren van nationaal beschermde grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming geldt (zoals bunzing, wezel, hermelijn,

egel) zijn tijdens het veldwerk niet aangetroffen. Omdat op basis van terreinkenmerken, het terreingebruik en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) verblijfplaatsen van deze soorten op voorhand niet uit te sluiten waren, is vervolgonderzoek uitgevoerd middels cameravallen. Tijdens het aanvullende onderzoek zijn geen kleine marterachtigen en/of egel waargenomen. Op basis van het intensief uitgevoerde onderzoek worden verblijfplaatsen en/ of belangrijke foerageergebieden van deze soorten niet verwacht.

Eekhoorn

Tijdens het aanvullend ecologisch onderzoek is wél gebleken dat het plangebied gebruikt wordt door eekhoorn (zie figuur 4.2). Eekhoorn is éénmalig vastgelegd op camera oost. Tijdens het veldonderzoek zijn in de bomen in en rondom het plangebied geen eekhoornnesten waargenomen; naar verwachting gebruikt de eekhoorn de houtwal (incidenteel) als foerageergebied. Het is voor jonge dieren niet ongewoon om nadat ze door de moeder verjaagd zijn uit het territorium op zoek te gaan naar een eigen territorium. Singels en houtwallen worden daarbij gebruikt als zones om zich langs te verplaatsen. Bij strikte uitvoer van het huidige inrichtingsplan gaat foerageergebied voor eekhoorn verloren. In de omgeving is echter voldoende vergelijkbaar foerageergebied aanwezig in de vorm van de houtwal ten zuiden van de Dr. G.H. Beensweg en de tuinen en houtwallen langs de Zuid Esweg.

Figuur 4.2 Eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) waargenomen op camera oost.

Als gevolg van de plannen gaat er daarom geen onmisbaar foerageergebied verloren. Daarnaast vormt het plangebied na inrichting (op termijn) opnieuw geschikt foerageergebied: Op de plaats van de houtwal

zijn in het inrichtingsplan namelijk groenstructuren met bosplantsoen opgenomen. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn voor eekhoorn niet aan de orde.

Wat betreft de houtwal verdient het de aanbeveling om deze waar mogelijk te handhaven door bijvoorbeeld enkele grotere exemplaren van zomereik te sparen. Het in het inrichtingsplan opgenomen bosplantsoen kan daar onder of in dezelfde lijn worden aangebracht zodat er vrij snel na aanleg sprake is van bosplantsoen met enig volume.

Overige soorten grondgebonden zoogdieren

Verblijfplaatsen van beschermde grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn (zoals bever en otter) zijn niet aangetroffen. Op basis van terreinkenmerken, het terreingebruik, het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2020) worden verblijfplaatsen van deze soorten ook niet verwacht. Daarnaast maakt het plangebied geen onderdeel uit van onmisbaar foerageergebied van deze beschermde soorten.

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van een aantal algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten, zoals huisspitsmuis, bosmuis, veldmuis en mol te verwachten. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele verblijfplaatsen en/of exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze groep zoogdieren niet aan de orde is.

4.3 Broedvogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie kader 2.1). Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet natuurbescherming verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 4.2).

Kader 4.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart en huismus. Vanaf 1 september 2019 zijn in Overijssel ook in functie zijnde nesten van boerenzwaluw, bosuil, huiszwaluw, raaf, torenvalk, zeearend en zwarte specht jaarrond beschermd. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied en de directe omgeving rondom dit gebied zijn geen nestlocaties of onmisbaar foerageergebied van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen aangetroffen en deze worden gezien de terreinkenmerken ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen voor broedvogels met jaarrond beschermde nesten is niet aan de orde.

Overige broedvogels

In de groenstructuren binnen en in de directe nabijheid van het plangebied is geschikt broedbiotoop aanwezig voor enkele algemene vogelsoorten als bijvoorbeeld merel, roodborst, houtduif, winterkoning en zwartkop. Door de voorgenomen ontwikkeling gaan mogelijke broedplekken van bovengenoemde soorten verloren. In de omgeving van het plangebied blijven ruim voldoende alternatieve nestlocaties beschikbaar als de nestlocaties verloren gaan.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is dat broedgevallen niet worden verstoord, ongeacht de datum. Werkzaamheden dienen zo veel mogelijk buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. Voor meeste soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen. Turkse tortel, houtduif en merel kunnen overigens al vroeg en tot laat in het jaar (december) broedend worden waargenomen. Wanneer werkzaamheden tussen half februari en half december worden uitgevoerd, adviseren we om een broedvogelcontrole door een ecologisch deskundige uit te laten voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt gekeken of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan dienen de werkzaamheden ter plekke te worden uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.

4.4 Amfibieën

Door de afwezigheid van oppervlaktewater in het plangebied wordt voortplanting van amfibieën binnen het plangebied uitgesloten. Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens wordt ook overwintering van de in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde amfibieën zonder provinciale vrijstelling (zoals poelkikker en knoflookpad) uitgesloten.

Wel is overwintering van algemene amfibieënsoorten zoals gewone pad en bruine kikker te verwachten in de strooisellaag in het plangebied. Bij realisatie van de plannen kunnen enkele exemplaren van beschermde amfibieën (Nationaal beschermde soorten zoals bedoeld in artikel 3.10 Wet natuurbescherming, met provinciale vrijstelling) geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de

provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

4.5 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens wordt binnen het plangebied geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van beschermde reptielen, insecten, weekdieren of vissen. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor deze soortgroepen.

5. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Broekhuizen, S. et al. (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van EZ (2015). Besluit van de Minister van Economische zaken van 15 oktober 2015, DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Veldman, J. & Troost, C (2019). Brochure Soortenbescherming in Overijssel. Bunzing, egel, hermelijn en wezel. Provincie Overijssel, rapport 2019/0142003.

Internet

Provincie Overijssel – [https://services.geodataoverijssel.nl/viewer/layer/B46_natuur_en_landschap/B46_Natuurnetwerk_Nederland_Geraadpleegd op 2 september 2020](https://services.geodataoverijssel.nl/viewer/layer/B46_natuur_en_landschap/B46_Natuurnetwerk_Nederland_Geraadpleegd%20op%20september%2020).

Omgevingsverordening Overijssel 2017 - <https://overijssel.tercera-ro.nl/MapView/Default.aspx?id=NLIMRO9923VerordeningOv01-va01><https://natura2000.eea.europa.eu/#>

<https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>).

<https://www.overijssel.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/ontwikkelopgave/natura-2000-gebieden/wierdense-veld/>

<https://www.natura2000.nl/profielen/h7110-actieve-hoogvenen>

NDFF (<https://ndff-ecogrid.nl>). Geraadpleegd op 2 september 2020.

<https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/eeekhoorn>.

Bijlage 1 – Inrichtingsplan “De Esrand”

